

ljudstvo na svoji strani. Pa mi poreci ta ali oni gospod: „Saj mi slovenski zastopniki smo več storili za ljudsko šolstvo nego laški! Če bi nas ne ovirali laški zastopniki, bi mi že izboljšali gnotne razmere; a tako ne moremo.“ — Na tak ugovor odgovorjam: Za sedaj so slovenski zastopniki toliko odvisni od laških, kakor so zadnji od slovenskih. Slovenske ljudske šole se morajo dobro urediti ali z Lahi, ali brez njih, ker so te najpotrebnejša ustanova, in brez znanja se ne doseže ne napredka, ne blagostanja. — Dobra ljudska šola je prvi pogoj narodnega obstanka, napredka in izboljšanja gospodarskih zadev; brez te se ne more razvijati trgovstvo in obrtnost. — Šolske oblasti so delale in storile, kar je v njih moči in učiteljstvo tudi; sedaj je vrsta na deželnih zastopnikih, da poskrbi učiteljstvu take plače, da bode moglo brez postranskih opravil dostojno izhajati in ne bode prisiljeno, iskati službe v sosednih deželah. C.

S Krasa. (Šolski prijatelj.) Gospod urednik, pr pustite mi par vrstic prostora v Vašem cenjenem — in sedaj učiteljstvu na čast in slavo — tudi povečanem listu. Tu hočem nekoliko opisati delovanje učitelja-duhovnika dne 4. sušca 1826. leta v Kobaridu na Tolminskem rojenega, sedaj v Gabrovici pri Komnu kot duhovnika in učitelja-penzionista živečega č. g. vikarja Šlundra Jožefa. Ta častiti starček bil je 28. vinotoka 1852 kot učitelj pomočnik (Schulgehilfe) na takratno trivialno šolo v Kobaridu imenovan in 12. grudna 1855. leta kot učitelj na isti šoli potrjen. V Kobaridu je z najboljšim vspehom kot učitelj tri leta in kot učitelj-duhovnik druga tri leta služboval. Od tam ga je škofijski ordinarijat v Gorici premestil v Lipo na Kras, kjer je kot duhovnik in učitelj služboval 3 leta, od tu je bil premeščen v Trnovo pri Kobaridu; tam je učiteljeval 4 leta in od tam je prišel spet v Lipo, kjer je bil tudi 4 leta. Od leta 1869. do 15. mal. srpana 1897 je služboval v Braniči in na zadnje v Gabrovici pri Komnu.

V teku svojega službovanja zanimal se je vedno za šolo in tudi od duhovnih kakor od posvetnih nadzornikov bil pogostoma pohvaljen kot marljiv, vstrajen in dober učitelj. Dne 8. svečana 1869 ga je učiteljstvo zbralo svojim zastopnikom v okrajni šolski svet in je v tem deloval neprestano do l. 1876.

V l. 1897. se je ustanovila v Gabrovici redna šola, ker ubogi — častiti starček 71 let star je opešal in ni mogel več delovati na šolskem polji. Čeprav ni bil reden učitelj — vendar mu je deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom Goriškim — priznavši njegovo neumorno delovanje na ljudsko šolskem polji — podelil 200 gld. letne penzije. Dal Bog, da bi jo častiti učitelj-starina užival še mnogo let! d.

S Tolminskega. (Učiteljske razmere na Tolminskem). Znanе so žalostne šolske in učiteljske razmere na Tolminskem. A vendar bi ne mislili nikdar, da bi bil mogoč sledeči slučaj. Ožji in pomnoženi okrajni šolski svet je v kimovcu 1897. imenoval na ljudsko šolo v Kobaridu — poslavši jednega tamošnjih učiteljev na Srpenico — za meščanske šole izprašanega nadučitelja g. Ivana Krajnika. Bog ve, ali je znano to imenovanje dež. šol. svetu? Isto se ni izvršilo do dandanes in prav zaradi tega niso nekateri učitelji poučevali več mesecev in otroci so pohajali! Ni dosti to. Podpredsednik v okr. šol. svetu, prečastiti gosp. Josip Kragelj (glavar je na dopustu), prestavil je svojevoljno g. Ivana Krajnika iz službenih ozirov na Srpenico namesto za to šolo določene učitelja, sklicevaje se na neki ukaz dež. šol. sveta. In to brez vsake seje! Seje ni bilo od meseca kimovca minolega leta! —

Ali je tako postopanje zakonito in pravilno?

Zakaj se na tak nezaslišan način dražijo in izzivajo učitelji ter spravljajo v nesrečo?! „E.“

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Mihael Kalan, nadučitelj v St. Petru na Krasu, 1-80 gld.; g. Franc Kalan, učitelj v Šmihelu pri Novem mestu, 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: G. Božidar Valenta, nadučitelj v Ljubljani, 1 K; g. Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, 1 K; g. Fran Schiffrer, učitelj v Ljubljani, 1 K; g. Mijo Dolinar, trgovec v Vel. Dolini, 8 K kot novoletni rabat od nakupovanja rodbine g. nadučitelja Jakoba Pretnarja v l. 1897. v njegovi prodajalnici. (Posnemanja vredno! Uredn.) G. Josip Čepuder, učitelj v Ljubljani, 2 K; gđc. Gusl Emilija, šolska voditeljica v Ljubljani, 1 K; gđc. Marout Marija, učiteljica v Ljubljani, 1 K; gđc. Zemme Franja, učiteljica v Ljubljani, 1 K; gđc. Srnec Božena, učiteljica v Ljubljani, 1 K; g. Ferdo Kalinger, nadučitelj v Toplicah, 2 K; g. Martin Matko, učitelj v Toplicah, 2 K; gđc. Gizela Ekel, učiteljica v Toplicah, 4 K; g. Josip Zupančič, učitelj v Gor. Sušici 2 K; g. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, 4-40 K, vesela družba pri Kraigherji v Cerknici; g. Fran Koy v Travniku 8 K, nabrane ob ločitvi gosp. nadučitelja B. Andoljška od njegovih prijateljev.

Iz „Vdovskega učiteljskega društva“. Rok za plačevanje letnine bo potekel ta mesec. Prosimo vse one p. n. gg. člane, ki se niso zadostili za leto 1898 svoji dolžnosti, da to store vsaj s prvim svečanom, da nam prihranijo obilno pisanja, društvu pa nepotrebnih stroškov.

J. Režek, t. č. predsednik. Čepuder, t. č. blagajnik.

† **Milan Kobali.** Naše hrvatske tovariše je zadel zopet hud udarec; dne 19. grudna 1897 je umrl neumorni tajnik hrv. pedagogičsko-književnega zbora, vzorni učitelj, čvrst rodoljub in značajan mož Milan Kobali. Mir in pokoj njega plemeniti duši, našim dragim hrvatskim tovarišem pa naše iskreno sožalje!

Že zopet smrt v naših vrstah! V zadnji številki l. l. smo povedali, da je umrlo na Kranjskem v zadnjih štirih letih 36 učiteljev in 4 učiteljice. Te številke kažejo, da kranjsko učiteljstvo ne more več zmagovati vedno večjega in težjega bremena, ki mu ga nalaga šolstvo za te borne plače. Delo vedno težje, draginja vedno večja, plače pa vedno jednake. Ni čuda, da umirajo učitelji v najlepši možki dobi, ker jim nedostaje najpotrebnejše vsakdanje hrane.

Tudi novo leto ima žalosten pričetek. V l. številki t. l. smo naznanili, da je umrl v Vrbovem pri Ilirski Bistrici g. A. Simončič, star komaj 35 let, zapustivši nepreskrbljeno udovo in otroke. Danes moramo naznaniti že zopet nov tak žalosten slučaj. V Adlešičah pri Črnomlju je zatisnil oči dne 28. grudna l. l. gospod **Frančisek Koller**, star šele 51 let. To niso „starčki 80—90 let“, to so postavni možje v najlepših letih, ki morajo zaradi pomanjkanja vsakdanjega kruha in prevelikega trpljenja v prezgodnji grob. To ni „pesek v oči“, to so žalostna dejstva, ki grene učitelju že itak grenko življenje. Bog se nas usmili!

Starosta štajerskih učiteljev. Umril je dne 27. grudna l. l. v Mariboru upokojeni nadučitelj Fran Regulac v starosti 97 let. Služboval je nekaj časa v Ljutomeru, kjer je bil njegov učencec Fran Miklosich, 25 let je služboval pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, 25 let pa pri Sv. Križu, kjer je učil a-b-c tudi nadškofa goriškega, dra. Missio. Za zasluge je bil odlikovan s srebrnim križcem s krono. N. v m. p.!

Svoji k svojim. Naš list si je naročil gostilničar „Pri Alešu“ na Ježici. Ljubljanskim tovarišem in onim, koje pelje pot po Dunajski cesti v Ljubljano, to Alešovo gostoljubno hišo prav toplo priporočamo; gospodar „Anton“ mu bo postregel s pristno kapljico, gospodinja „Metka“ pa z okusnim in cenim prigrizkom. — Naš star znanec in prijatelj ter naročnik „Učit. Tov.“ je g. Franc Koy, trgovec v Travniku; priporočamo ga učiteljstvu s Trav-

nika in okolice, da svoje potrebščine kupujejo pri njem. — G. Mijo Dolinar, trgovec v Veliki dolini je podaril letos iz lastne inicijative novoletni rabat od nakupovanja g. nadučitelja J. Pretnarja v njegovi prodajalni, za konvikt. Priporočamo tega našega najnovejšega znanca, da ga učiteljstvo podpira in pri njem kupuje, kajti gotovo bode potem poslal prihodnje leto še večjo svoto za konvikt. Ali bi ne bilo mogoče tudi v drugih krajih dobiti takih prijateljev našega gospodarskega programa? Poskusite! Vse take učiteljske prijatelje bomo dragevolje naznanjali v svojem listu. Torej le na delo!

Mestne šole ljubljanske so dobile krasne slovenske napise iz pozlačenih črk.

Šlezjski deželni odbor sestavlja načrt zakona glede uredbe učiteljskih plač. K posvetovanju je povabil tudi zastopnike ondotnega deželnega učiteljskega društva. Na Štajerskem tudi regulujejo učiteljstvu plače in v enketi, ki je sestavljena v ta namen, je zastopano tudi učiteljstvo. Kranjski deželni odbor, oziroma deželni šolski svet se tudi peča z regulacijo učiteljskih plač in upamo, da bodo povabljeni k temu delu tudi zastopniki „Slovenskega učiteljskega društva.“

Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem. V 1. številki t. l. smo naznanili, da izstopita dva učitelja iz učiteljske službe, ker ne moreta živeti z učiteljskimi dohodki. Jeden teh dveh je šele prvo leto pri učiteljstvu, drugi pa četrto in je že stalno nameščen. Ravno kar pa čujemo, da namerava zapustiti naš stan ter iti prakticirat k sodnji stalni učitelj, ki službuje že petnajsto leto. S stališča, da si vsakdo pomore k boljšemu kruhu, moramo take korake le odobravati, saj pridejo pri sodnji lahko celo v 9. činovni razred, pri učiteljstvu pa niti v 11. ne. Res žalostno!

Kako čislajo in podpirajo Nemci svoje umetnike. K sedemdesetletnici slavnega slikarja Arnolda Böcklina mu je izročil švicarski zavezni svet po svojem konzulu v Florenci srečoželjno adreso. Splošna nemška zadruga umetnosti in zadruga umetnikov izvirne tvorne umetnosti na Dunaju sta imenovali mojstra Böcklina svojim častnim članom. V dvorni pivovarnici v Monakovem se je vršila dne 16. vinotoka 1897 slavljenca na čast velika slavnost, katere se je udeležilo nad tristo umetnikov, pisateljev in njihovih prijateljev pod predstvom prof. Jurija Hirtha. Veliki vojvoda Sachsen-Weimarski je podelil Böcklinu zlato svetinjo prve vrste za umetnost in znanost ter ga imenoval ob enem častnim članom umetniške šole v Weimaru, kjer je deloval nekoliko časa Böcklin kot učitelj. Kraljeva akademija umetnosti v Berlinu, katere redni člen je Böcklin od 1884. l., mu je izročila srečoželjno adreso. Dne 23. vinotoka 1897 je bila v Baselu Böcklinova slavnost, kjer je govoril slavnostni govor prof. Wölfflin. Udeležili so se te slavnosti vsi dostojanstveniki. Zvečer je bila v mestnem gledališču svečanostna predstava. Vladni svet baselski je poslovil sedemdesetletnico Böcklinovo tudi s tem, da je krstil jedno ulico mojstru na čast v Arnold Böcklinovo. A. G.

Realke. V preteklem šolskem letu je bilo v Avstriji 92 realk; in sicer 68 velikih in 24 malih; 61 državnih, 20 deželnih, po 5 mestnih in zasebnih, 1 zakladna; po jeziku: 60 nemških, 23 čeških, 5 poljskih, 3 laške in 1 srbsko-hrvaška. Zasnovale so se 4, državna je postala 1, razširjalo se jih je 11.

Gimnazije. V preteklem šolskem letu je bilo v Avstriji 192 gimnazij, in sicer: 156 velikih, 20 malih, 15 realnih in velikih, 1 realna. Od teh gimnazij je vzdržavala država 149, redovi 13, dežele in mesta po 9, zasebniki 7, škofje 3, zakladi 2. Po jeziku je bilo 103 nemških, 44

čeških, 26 poljskih, 9 dvojezičnih, po 4 laške in srbsko-hrvaške, 2 rusinski. Na novo osnovane so bile tri gimnazije, država je prevzela dve, preosnovani sta bili dve, razširjalo se jih je 18, opustilo dvoje, med njimi celjska.

Proslava petdesetletnice cesarjevega vladanja. Z Bleda se nam piše: Občinski zastop je soglasno sklenil, sezidati prihodnje leto v. proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja ubožno hišo po načrtu, po katerem so troški preračunjeni na 4800 gld.

Ustanovitev „Slovenskega čebelarkega društva“ s sedežem v Ljubljani je c. kr. deželna vlada dovolila in že potrdila predložena ji pravila. Vabimo torej slovenske čebelarje, naj zglase svoj pristop za sedaj pri kmetijski družbi v Ljubljani in naj ob enem pošljejo letnino po 1 gld. O ustanovnem občnem zboru „slovenskega čebelarkega društva“ obvestimo ude svoječasno.

Gospodinjstva v Ljubljani otvori svoj dvamesečni učni tečaj meseca sušca ali mal. travna prihodnjega leta. Za učiteljico-voditeljico izbrana je gospa Julija Moosova, vpokojena nadučiteljica 8 razr. dekliške šole, ki se poda na Dunaj za nekaj tednov, da si popolni svojo naobrazbo v tej stroki na tamkajšnji gospodinjstvi šoli.

Groba Voltaireja in Rousseaua so te dni odprli, ker se je pisalo in govorilo, da so kosti izginile. Izkazalo se je, da ta vest ni resnična. Oba okostnjaka sta še ohranjena. Lobanja Rousseaua je nepoškodovana, kar dokazuje, da je lažnjiva trditev, da se je bil Rousseau ustrelil. Na grobu njegovem je napis: Tu leži mož narave in resnice.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zahl 1666

B. Sch. R. An der einclassigen Volksschule in Suchen wird die Lehrer und Leiterstelle mit dem Jahresgehälte der III. Gehaltsklasse nebst der Leistungszulage per 30 fl. und der Naturalwohnung zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gebörig instruierte Gesuche sind bis zum 20. Februar 1898 im vorgeschriebenen Wege hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 16. Jänner 1898.

Listnica uredništva:

Da se poročila o zadnjih zborovanjih preveč ne zavlečejo, zaradi tega izostane v današnji številki „Ustavoznanstvo“ in nekaj dopisov, ki niso posebno nujni. — Novim naročnikom postržemo lahko še z vsemi številkami. G. J. K. v K: Hvala lepa na poslanem! Bomo vse uporabili; pošljite še večkrat kaj. Prijateljski pozdrav!

V založništvu podpisane tiskarne so izišle in se dobivajo po 50 kr. knjiga:

Pripovedke

iz avstrijske zgodovine

Nabral in priredil

Jakob Dimnik
učitelj v Ljubljani.

Tiskarna R. Milic.

Slovensko učiteljsko društvo *
je izdalo in založilo te-le knjige:

Komensky - Ravnikar:
„Didaktika“ 50 kr.

Dimnik: „Domoznanstvo v ljudski šoli“ 50 „

* „Učiteljski večeri“ 20 „

Ciperle: „Narodna vzgoja“ 30 „

Vse te knjige se dobivajo pri upravništvu našega lista; pri uredništvu se pa dobiva:

Dimnik: „Domača vzgoja“ 1 gld.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francisek Crnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/5 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.